

فصلنامه پژوهش‌های حفاظتی - امنیتی
دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام)

سال سیزدهم، شماره ۱ (بهار ۱۴۰۳) صص ۱۳۳-۱۶۱

بررسی مقایسه‌ای گروه‌های تروریستی داعش، جیش‌العدل^۱ (جیش‌الظلم) و الاحواز یون با تأکید بر اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌ها

● فتح‌اله کلانتری^۲

دانشیار علوم دفاعی راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران

● نصراله کلانتری

دکتری مطالعات منطقه‌ای، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران

● حسن محمدی منفرد

استادیار امنیت ملی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران

● رحمان نجفی سیار

استادیار روابط بین‌الملل، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۴

چکیده

رین گزینه برای ایجاد نامنی، جنگ داخلی و اغتشاش علیه ج.ا.ایران، سازمان‌دهی گروهک‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب توسط دشمنان نظام در کمر بند امنیتی ج.ا.ایران است. هدف اصلی این تحقیق مقایسه تطبیقی اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های گروه‌های تروریستی داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون است. این پژوهش از نوع کاربردی-توسعه‌ای به روش تاریخی - توصیفی با رویکرد آمیخته (کمی و کیفی) انجام شده است. گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و میدانی بوده، حجم نمونه ۴۰ نفر است. بر اساس یافته‌های پژوهش، از تعداد ۱۳۵ گویه مرتبط با گروه‌های تروریستی سه‌گانه، ۱۴ هدف، ۲۵ روش، ۵۵ قوت و ۴۱ آسیب به‌دست آمده است. طبق نتایج پژوهش، اولویت‌بندی این گروه‌های تروریستی به شرح زیر است: به لحاظ اهداف نسبت به ج.ا.ایران: داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون، به لحاظ روش عملیات: داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون، به لحاظ قوت: داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون، و به لحاظ آسیب‌پذیری: جیش‌العدل، داعش و الاحواز یون. همچنین ترتیب اولویت گروه‌های معاند، ضدانقلاب و تروریستی به صورت کلی عبارت است از: ۱- داعش ۲- جیش‌العدل ۳- الاحواز یون.

کلید واژگان: تروریسم، داعش، جیش‌العدل، الاحواز یون.

۱. نظر به اقدامات تروریستی این گروه، مناسب‌ترین نام برای آن «جیش‌الظلم» است. با توجه به اینکه نام خودخوانده این گروه «جیش‌العدل» بوده به همین نام در مقاله آورده شده است.

شکل‌گیری فعالیت گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب از یک‌طرف ناشی از ویژگی‌های جغرافیایی و ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران، به خصوص در مناطق مرزی و حاشیه‌ای است و از سوی دیگر، تهدیدها و اقدامات جریان‌های نوپدید تروریستی تکفیری ریشه در جریان‌های سیاسی، مذهبی و قومی دارد. در تشریح محیط‌شناسی تهدیدهای تروریستی داخلی ج.ا.ایران باید گفت، ایران از جمله کشورهایی است که از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون تحت تأثیر تروریسم و حملات تروریستی قرار دارد. با نگاهی به تاریخ معاصر ایران درمی‌یابیم که شش جریان در ایران فعال بوده که زمینه‌های تهدیدها و انجام اقدامات گروهک‌های معاند و تروریستی داخلی به شمار می‌روند. این جریان‌ها با توجه به عنصر ایدئولوژی و اعتقادات عبارتند از: جریان مذهبی، جریان سلطنت طلب، جریان مارکسیستی، جریان ملی‌گرای لیبرال، جریان ترکیبی یا التقاطی و جریان روشنفکری. (خلیلی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۴) همچنین دخالت‌های پنهانی و آشکار نظام سلطه در پیدایش این موضوع به وضوح دیده می‌شود به گونه‌ای که نظام سلطه، در ادامه تقابل دائمی با نظام مقدس ج.ا.ایران در طی سالیان بعد از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی همواره حجم‌های مختلفی را در قالب پروژه‌ها و هزینه‌های سنگین بر علیه هویت اسلامی و امنیت ملی در کشور ما طراحی نموده، در این راستا موضوعات و نیروهای اجتماعی گوناگون را در سطح کشورمان احصاء و سازماندهی کرده است. در ادامه این روند؛ در سال ۲۰۱۵ میلادی از سوی اندیشکده CSIS^۱ در کمیته امور خارجی نمایندگان آمریکا، طی جلسه‌ای با عنوان «هشدار به ایران» طرحی ارائه شد که در آن ضمن تمرکز بر سه حوزه اصلی: ۱- نگاه اطلاعاتی و پنهان (ورود مستقیم و بیش از پیش سرویس‌ها)، ۲- اقدامات نرم اجتماعی، ۳- جنگ رسانه‌ای در تقابل با ایران (Robbins, ۲۰۱۹: ۱۶)، اقدامات راهبردی دولت آمریکا نیز در مقابل ج.ا.ایران در بخش‌های تحریم بین‌المللی، محدودسازی منطقه‌ای و ناامن‌سازی داخلی با استفاده از گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب سازماندهی می‌کرد. در بخش ناامن‌سازی داخلی، با هدف براندازی نظام مقدس ج.ا.ایران، راهبرد سه مرحله‌ای توسط جریان استکبار جهانی و با همکاری دولت‌های مرتجع منطقه‌ای (مثلث شوم آمریکا - رژیم صهیونیستی - عربستان سعودی) با ایفای نقش مستقیم گروهک‌های ضد انقلاب، طراحی و در حال اجرا می‌باشد. در این

میان هماهنگی و هرگونه پشتیبانی از این گروهک‌ها بر عهده عربستان است که توسط سرویس اطلاعاتی آن کشور به انجام می‌رسد. مراحل این راهبرد که از نیمه دوم سال ۲۰۱۶ میلادی به اجرا درآمد، عبارت است از: ۱- مرحله اول (نا امن سازی مناطق مرزی)، ۲- مرحله دوم (جنگ فرقه‌ای داخلی)، ۳- مرحله سوم (اغتشاش و شورش مسلحانه خیابانی) (خلیلی و دست افشان، ۱۳۹۹: ۱۲). با توجه به موارد پیش گفته، بهترین گزینه برای ایجاد ناامنی، جنگ داخلی و اغتشاش علیه ج.ا.ایران، سازماندهی گروهک‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب توسط دشمنان نظام در کمربند امنیتی ج.ا.ایران است.

گروه‌های معاند دارای تشابهات و تفاوت‌هایی در اهداف، روش‌ها، نقاط قوت و آسیب‌پذیری‌ها تند. به همین دلیل این تحقیق به دنبال مقایسه تطبیقی بین اهداف، روش‌ها، نقاط قوت و آسیب‌پذیری‌های گروهک‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب است. در بلوچستان و خوزستان روش عملکرد جریان‌های مسلح تغییر کرده است، به عنوان مثال قبلاً با گروه‌های ۳ یا ۴ نفره عملیات‌های خود را دنبال می‌کردند، لیکن الآن به صورت گروه‌های ۳۰-۴۰ نفره از مرز عبور می‌کنند و حتی گاهی با خودشان لودر و کامیون هم برای هموار کردن مسیر می‌آورند. با بررسی به عمل آمده، گروه‌های مذکور از تنوع زیادی برخوردارند؛ بعضی از گروه‌ها معاند نظام و ضدانقلاب هستند اما تروریستی نیستند، مثل سلطنت‌طلب‌ها، بعضی هم مخالف یا معاند نظام هستند اما لزوماً ضدانقلاب نیستند، مثل نهضت ملی. شایان ذکر است که در این پژوهش گروه‌های بررسی می‌شوند که از یک‌طرف فعالیت ملی داشته باشند و از سوی دیگر همزمان دارای سه ویژگی معاند، ضدانقلاب و تروریستی باشند. با توجه به موارد پیش گفته در این پژوهش فقط سه گروه داعش، جیش العدل و الاحواز یون مورد بررسی و مطالعه تطبیقی قرار می‌گیرد. علی‌رغم افزایش فعالیت گروهک‌های ذکر شده طی سال‌های اخیر، به‌خصوص اغتشاشات سال ۱۴۰۱، متأسفانه برنامه جامع و هماهنگی جهت شناسایی روش‌ها، آسیب‌پذیری‌ها، نقاط قوت و اهداف گروه‌های تروریستی، معاند و ضدانقلاب انجام نشده، ممکن است در آینده همگرایی بیشتری بین گروه‌های یاد شده علیه نظام به وجود آید. مسئله اصلی پژوهش این است که ابتدا راهکنش‌ها، ظرفیت‌ها و چالش‌های گروه‌های تروریستی، معاند و ضدانقلاب تبیین شود و در نهایت مقایسه تطبیقی بین اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های آنها انجام گیرد. عواملی که باعث اهمیت اجرای پژوهش شده عبارت است از: ۱- شناسایی ساختار، سازمان، روش‌ها و ابزارهای گروه‌های معاند، تروریستی و ضد انقلاب.

۲- دسته بندی و اولویت بندی مطالبات گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب نسبت به نظام.

۳- شناسایی عوامل واگرایی و همگرایی بین گروه‌های معاند، تروریستی و ضد انقلاب. عواملی که باعث ضرورت اجرای پژوهش شده عبارت است از: ۱- عدم غفلت از نحوه گسترش، ناامن سازی و جنگ فرقه‌ای داخلی گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب در مناطق مرزی. ۲- عدم غفلت از اغتشاش و شورش مسلحانه خیابانی توسط گروه‌های معاند، تروریستی و ضد انقلاب.

هدف اصلی پژوهش عبارت است از: مقایسه تطبیقی اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های بین گروه‌های داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون. اهداف فرعی عبارت است از: الف- شناسایی و مقایسه تطبیقی بین اهداف گروه‌های داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون، ب- شناسایی و مقایسه تطبیقی بین روش‌های گروه‌های داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون، پ- شناسایی و مقایسه تطبیقی بین نقاط قوت گروه‌های داعش، جیش‌الظلم و الاحواز یون، ت- شناسایی و مقایسه تطبیقی بین آسیب‌پذیری‌های گروه‌های داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون. سوالات بقی متناظر با اهداف است. این تحقیق اکتشافی و هدف محور است و نیازی به تعیین روا متغیرها نیست، به همین دلیل فرضیه ندارد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

پیشینه پژوهش

۱- اختیاری و همکاران (۱۳۹۹) در فصلنامه مطالعات بنیادین و کاربردی جهان اسلام مقاله‌ای با عنوان «مطالعه تطبیقی گروه‌های تروریستی القاعده و داعش» به روش توصیفی-تحلیلی تألیف نموده است. با توجه به ماهیت گروه‌های تروریستی، از رهیافت نظری سازه‌انگاری که بر غیریت‌سازی و انگاره «خود-دیگری» تأکید دارد، استفاده شده است. یافته‌های پژوهش بیانگر این واقعیت است که گروه‌های تروریستی القاعده و داعش که مبنا و علل وجودی آنها بر اساس غیریت‌سازی است، علی‌رغم برخی تشابهات هویتی، در بسیاری از زمینه‌ها به ویژه در ساختار، اهداف، حوزه کارکردی، شیوه عملکرد، کیفیت رهبری، ابزارها از تفاوت‌های آشکاری با یکدیگر برخوردارند.

۲- حدیث (۱۳۹۷) در فصلنامه پژوهش‌های راهبردی سیاست، مقاله‌ای با عنوان «تبیین خاستگاه‌های شناختی و ترسیم مدل ذهنی گروه تروریستی داعش» به روش تحلیل محتوای کیفی تألیف نموده

است. مضامین استخراج شده و موجود برای ترسیم الگوی ذهنی، شامل عقاید (ترجیح نقل بر عقل، فقه تکفیر، سلفی گری و حافظه گذشته گرا، نص گرایی جمودی)، استعاره‌ها (بدعت، شریعت، جهاد، خلافت و خلیفه)، فضای زندگی (نابهنجاری باز تولید شده در خانواده، احساس محرومیت نسبی)، خاستگاه زیستی- روانی (دونیمگی و تفکر سیاه - سفید و همه یا هیچ، مرگ پرستی، خشونت بدخیم، سلطه غریزه، هذیان عظمت و خودستایی مَرَضی، شخصیت ضداجتماعی)، گروه (حس تعلق و خویشاوندی ساختگی، خطر به مثابه ارزش، فشار اطاعت و موفقیت) و بحران هویت (مناقشه و تداخل فرهنگی، هژمونی غرب و حقارت عرب، احیای شکوه اسلامی) است. بر مبنای تحلیل و تبیین این مضامین، الگویی نیز ترسیم شده است.

۳- بیات (۱۳۹۸)، در فصلنامه آفاق امنیت، مقاله‌ای با عنوان «تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر دگرگونی ماهیت گروه‌های تروریستی (با تأکید بر داعش و القاعده) به روش علی تألیف نموده است. در این پژوهش، ضمن تأکید بر گروه‌های افراط‌گرای داعش و القاعده، این موضوع مورد مطالعه قرار گرفته است که چگونه رسانه‌های اجتماعی ماهیت گروه‌های تروریستی را در ۴ بعد هویتی (از تک‌ملیتی به چندملیتی)، شکلی (از پنهان به آشکار) و ساختاری (از سلسه‌مراتبی به شبکه‌ای) تغییر داده‌اند.

۴- خلیلی و دت افشان (۱۳۹۹)، در فصلنامه مطالعات راهبردی، مقاله‌ای با عنوان «چارچوبی برای سنجش عوامل و زمینه‌های گرایش به گروه‌های تروریستی» تألیف نموده‌اند. در این مقاله پنج رویکرد روانشناختی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی بیان شده است. برای شناخت جامع و دقیق عوامل و زمینه‌های گرایش افراد به گروه‌های تروریستی باید از رهیافت تلفیقی- تطبیقی استفاده شود و چارچوبی مبتنی بر نگاه بین‌رشته‌ای و تلفیق همه رویکردها را مدنظر قرار داد. بر همین اساس، چارچوب تحلیلی مبتنی بر پیوند این رویکردها در سه سطح فردی، ملی و فراملی ارائه شده است.

۵- سام‌دلیری و داوند (۱۳۹۹)، در فصلنامه امنیت ملی، مقاله‌ای با عنوان «الگوهای رفتاری گروه تکفیری- تروریستی داعش در حوزه دفاعی- امنیتی ج.ا.ایران تا ۱۴۰۴» به روش تحلیلی تجویزی تألیف نموده‌اند. در پرتو الگوهای رفتاری داعش، سناریویی ضعیف در ارتباط با اقداماتش تا ۱۴۰۴ در محیط پیرامونی و دفاعی ایران، شامل دولت‌سازی در عراق و سوریه به علت پویای داخلی و حمایت جبهه مقاومت از این دو کشور و سناریوی ممکن، شامل دولت‌سازی در

افغانستان بر اساس شرایط ژئوپلیتیکی و میدانی این کشور و در نهایت، بررسی‌ها در ترسیم سناریوی محتمل نشان از آن دارد که داعش مهار ژئوپلیتیکی ایران به واسطه ترور و فشار به جبهه مقاومت را در دستور کار خود قرار می‌دهد.

نکات افتراق پژوهش حاضر با موارد یادشده عبارت است از:

۱- در هیچ کدام از پژوهش‌های یاد شده، همزمان گروه‌های معاند، ضدانقلاب و تروریستی با هم بررسی و مقایسه تطبیقی نشده است. ۲- یکی از پیشینه‌ها به گروه‌های افراطی و تروریستی در منطقه غرب آسیا پرداخته که در آن به مهمترین عوامل زیرساختی دخیل در پدیده تروریسم در منطقه اشاره نموده، در نهایت حرکت به سمت صلح پایدار را به عنوان بهترین روش برای مبارزه با گروه‌های تروریستی نام برده است. ۳- یکی از پیشینه‌ها به پنج رویکرد گروه‌های تروریستی پرداخته، معتقد به رویکرد روان‌شناختی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی است.

نکات اشتراک عبارت است از: ۱- دو پیشینه همزمان به گروه‌های تروریستی القاعده و داعش پرداخته‌اند و در آن ابتدا به تشابهات هویتی، ساختار، اهداف، حوزه کارکردی، شیوه عملکرد، کیفیت رهبری و ابزارها پرداخته و سپس به تفاوت‌های عقیدتی، فضای زندگی، خاستگاه زیستی و روانی و بحران هویت پرداخته‌اند. ۲- یکی از پیشینه‌ها به وضعیت اشرار مسلح جنوب شرق کشور از جمله گروهک جندالله و القاعده پرداخته، ضمن آشنایی با ایدئولوژی و تاکتیک‌های بکارگیری شده، به این نتیجه رسیده که وهابیت در هر دو شکل تبلیغی و جهادی، خطر جدی برای نظام اسلامی است. القاعده مثل شمشیر دو لبه است که هم قابلیت آسیب رسانیدن به اشغالگران و هم شیعیان را دارد. ۳- یکی از مهم‌ترین وجوه مشترک این پروژه با اغلب پیشینه‌های یاد شده این است که عوامل ملی بیشترین تأثیر را بر گروه‌های تروریستی داشته، سپس عوامل فراملی و نهایتاً عوامل فردی.

نوآوری پژوهش عبارت است از: ۱- در این پژوهش ضمن بررسی اهداف و روش‌های مورد استفاده گروه‌های معاند، ضدانقلاب و تروریستی، نقاط قوت و آسیب‌پذیری آنها شناسایی و واکاوی می‌گردد. ۲- در این پژوهش سه گروه معاند، ضدانقلاب و تروریستی، در محیط امنیتی و جغرافیای ج.ا.ایران به‌طور همزمان بررسی و مورد مقایسه تطبیقی قرار می‌گیرد، در حالی که در اغلب پیشینه‌های یاد شده یک گروه یا یک منطقه مورد بررسی قرار گرفته است. ۳- در این پژوهش ماهیت گروه‌های

تروریستی از ملی به فراملی و از ساختاری به شبکه‌ای تغییر یافته است. ۴- این پژوهش با روش تحلیل محتوا و با استفاده از نرم‌افزار مکس کیو دی ای انجام می‌شود اما هیچ کدام از پیشینه‌های یاد شده با این روش انجام نشده است.

تعریف مفاهیم و اصطلاحات

تروریسم: استفاده غیرقانونی از خشونت یا ارباب، به‌خصوص علیه غیر نظامیان برای دنبال کردن اهداف سیاسی است. تروریسم به مکتبی گفته می‌شود که اساس روش تحمیل عقاید به دیگران را صرفاً با زورآزمایی، ترور، جنگ، اعمال شونت‌آمیز، رعب و وحشت، آشوب‌آفرینی، عملیات‌های چریکی، کشتار جمعی، نسل‌کشی، شکنجه و کودا می‌داند. به فرد، گروه یا دولتی که مکتب تروریسم را پذیرفته باشد و آن را جهت رسیدن به اهداف و آرمان‌هایش به مرحله اعمال رسانده باشد، تروریست گفته می‌شود. تروریسم یکی از عوامل اصلی تهدید جامعه به‌شمار می‌رود و طبق قوانین ضد تروریسم در بیشتر کشورهای جهان بزه به حساب می‌آید. همچنین چنانچه در جنگی علیه غیر جنگجویان، مانند شهروندان عادی، نیروهای بی‌طرف یا اسیران جنگی، خشونت به کار گرفته شده باشد جنایت جنگی به حساب می‌آید. (Gablinger, 2010: 16)

معاند: به هر فرد، گروه، حزب، دسته، جمعیت، فکر، مرام که مخالف نظام حاکم بوده، عداوت، کینه و بغض یک نظام و ارکان آن را داشته باشد گروه معاند گفته می‌شود. عنادورزی در دو مرتبه مدنظر قرار می‌گیرد: اول، ممکن است صرفاً در مرتبه و مقام فکر و اندیشه و نهایتاً در مقام کلام باشد. دوم، ممکن است وارد فاز اقدامی در راستای براندازی شده، به فعالیت سازمان‌یافته و منسجم روی آورد. معاند فعال لزوماً تروریست نیست، بلکه متناسب با شیوه اتخاذی‌اش برای تحقق امر براندازی، وجه تسمیه پیدا خواهد کرد. (عبدالله...خانی، ۱۳۹۶: ۴۳)

نکته ۱: آن گروه یا دسته‌ای که به دنبال براندازی نبوده، بلکه خود را در درون نظام حاکم تعریف کرده، لکن انتقاداتی به شیوه حکمرانی یا دیوانی دولت دارد عملاً از دایره معاند خارج و به آن گروه منتقد اطلاق می‌شود. سقف حرکتی این گروه‌ها مخالفت با شیوه‌های اجرایی و

اقدامی دولت‌هاست، لکن چون اصول و مبانی اصلی حکومت را قبول دارند، به دنبال براندازی نبوده، لذا می‌توان در پاره‌ای از مواقع حتی بدان‌ها گروه‌های مخالف نیز گفت.

نکته ۲: خاصیت مرزگذاری واژه براندازی است که خود به تفکیک عمیق گروه‌ها و جریان می‌پردازد.

آنهایی که به فعالیت تشکیلاتی، مسنجم و سازمان‌یافته با هدف وقوع امر براندازی روی می‌آورند؛ اگر آن گروه یا جریان یا دسته موردنظر از راه‌های نرم، پارلمنتاریسم، تهاجم فرهنگی و... به دنبال براندازی باشد؛ آن معاند برانداز خواهد بود اما تروریست نیست. ولی اگر آن گروه یا دسته یا فرد که عناد دارد، خواهان براندازی نیز هست و در مسیر تحقق امر براندازی به اقدامات تند و خشن، همانند ترور، خرابکاری، بمب‌گذاری و اقدامات سلبی مسلحانه روی آورد، به گروه برانداز مسلح یا همان تروریست موسوم می‌شود. (وجه افتراق این دسته با گروه‌ها و یا افراد قبل در دست زدن به اقدام مسلحانه و استفاده از سلاح در مسیر فعالیت‌های خود است.)

ضد انقلاب: ضدانقلاب کسی است که با یک انقلاب، مخالفت می‌کند، مخصوصاً کسی که سعی می‌کند پس از وقوع یک انقلاب در آن تماماً یا جزئی از آن را برانداخته یا برعکس کند. صفت «ضدانقلابی» مربوط به جنبش‌هایی است که می‌خواهد وضعیت امور یا اصول را به وضع پیش از انقلاب برگرداند. نتایج ضدانقلاب می‌تواند مثبت یا منفی باشد. این بستگی دارد به ویژگی‌های انقلابی که قرار است برعکس شود. مثلاً پلوتارک موفقیت آگیس و اسپارت باستان در بازگردانی قانون اساسی لیسورگس را ضد انقلابی مثبت می‌دانست.

واژه ضدانقلاب در ج.ا.ایران به گروه‌ها، دسته‌جات و افرادی اطلاق می‌گردد که با اصول اولیه انقلاب عناد داشته، خواهان براندازی شاکله سیاسی برخاسته از انقلاب (در اینجا یعنی ج.ا.ایران) هستند. معمولاً اختلاف این گروه‌ها با انقلاب در حوزه ایدئولوژیک و اعتقادی بوده، به عدم پذیرش مبانی اصلی انقلاب برمی‌گردد. لذا عنادورزی و تمایل به براندازی از خصلت هر گروه یا دسته ضدانقلاب خواهد بود. (عبدی، ۱۴۰۱: ۱۳۷)

آسیب‌پذیری: آسیب‌پذیری به طور کلی بر حسب نوع، جنس و ماهیت تقسیم‌بندی می‌شود و بر این اساس ماهیت آن ذاتی یا عرضی است، جنس آن سخت‌افزاری یا نرم‌افزاری است و نوع آن انسانی،

فنی، سایبری و... می‌باشد. «آسیب‌پذیری امنیتی» نیز به نقاط ضعف یا آسیب‌پذیری‌های موجود در سیستم‌ها، شبکه‌ها، نرم‌افزارها، داده‌ها یا فرآیندها اطلاق می‌شود که می‌تواند به حملات امنیتی منجر شود. به عبارت دیگر، آسیب‌پذیری امنیتی نقطه‌ای است که مهاجمان می‌توانند از آن بهره‌برداری کنند و دسترسی غیرمجاز به سیستم یا اطلاعات حساس به دست آورند، اطلاعات را تغییر دهند، سرویس‌ها را قطع کنند یا اقدامات مخرب دیگر را انجام دهند. (Rumpf, 2017: 63)

تهدید و آسیب‌پذیری: رابطه تهدید و آسیب‌پذیری به گونه‌ای است که هرگاه آسیب‌پذیری افزایش یابد جا برای اثرگذاری بیشتر تهدید و بالفعل شدن آن فراهم می‌گردد. آسیب‌پذیری، باند فرود تهدید را آماده می‌سازد. (Lexico Dictionaries, English 2021)

گروهک تروریستی الاحواز یون

برنامه‌های تعیین شده برای این گروه براساس سیاست‌گذاری‌های خود گروهک به شرح زیر می‌باشد:

الف) استراتژی

۱- اقدام سیاسی (عربی - بین‌المللی)

۱-۱- جلب افکار عمومی بین‌المللی به نفع آرمان الاحوازی از طریق تماس با نهادهای بین‌المللی، مانند سازمان ملل متحد، کشورهای فعال و نهادهای وابسته به آن و نیز کشورهای حامی مسایل مردم مظلوم.

۱-۲- ارتباط با اتحادیه عرب و دولت‌ها، مردم و نهادهای عربی و مسئول دانستن آنها در قبال آنچه در الاحواز در نتیجه انفعال و بی‌توجهی به این موضوع می‌گذرد و از آنها خواستار تجدیدنظر در رویکرد خود در قبال آن شوند.

۱-۳- اقدام سیاسی و رسانه‌ای برای اخذ مشروعیت بین‌المللی مقاومت الاحواز و به رسمیت شناختن بین‌المللی با فرمول «اشغال» برای حضور پارسیان در سرزمین الاحواز با افشای جنایات و کشتارهای اشغالگران ایرانی علیه مردم عرب اهوازی، ابعاد بین‌المللی دادن به موضوع الاحوازی. (مصلى نژاد، ۱۳۹۹: ۳۳۳)

۲- کار میدانی و تلاش برای بسیج و سازماندهی خیابانی الاحوازی:

۱-۲- برای اینکه خیزش‌های مردمی مسیر سازمان یافته گروهک را طی کنند و از حالت خودجوش خارج شوند تا از وارد شدن خسارات سنگین جلوگیری شود.

۲-۲- بسیج، سازماندهی و تربیت جوانان اهوازی که به آرمان گروهک معتقدند برای کار میدانی سازمان یافته.

۳-۲- باز کردن راه فرزندان ملت سرافراز عرب ما برای مشارکت و انجام وظیفه ملی خود در آزادسازی الاحواز و ساختن کشور عربی در سرزمین پاک آن.

۴-۲- تلاش برای تحکیم روحیه انقلابی‌گری و طرد و سرکشی در دل اهوازی‌ها و روشن نگه داشتن شعله قیام با کار میدانی مجدانه، بسیج و مشارکت دادن همه اقشار جامعه اهواز در انقلاب و مقاومت مردمی و دادن نقش برجسته در مبارزات زنان به عنوان رفیق، خواهر، مادر، همسر و دختر.

۳- فعالیت رسانه‌ای

تلاش برای تبلور آرمان احوازی و گسترش آگاهی انقلابی و احساس میهن پرستی و ملی در دل توده‌ها از طریق:

۱-۳- حمایت و تشویق تأسیس مؤسسات فرهنگی در داخل و خارج.

۲-۳- ایجاد دوره‌ها و نشریات آموزشی و بسیج به منظور افزایش آگاهی عمومی.

۳-۳- تهیه سرودهای ملی.

۴-۳- احیای مناسبت‌های ملی و عربی برای گرامی داشتن تاریخ الاحواز و تشویق مردم به سنت‌های اصیل عربی.

۵-۳- کار بر روی ایجاد شبکه ماهواره‌ای رادیو احواز و سایت‌های اینترنتی.

۶-۳- ایجاد پل ارتباطی با رسانه‌های عربی و خارجی برای رساندن صدای الاحوازی و تعریف آرمان عادلانه الاحوازی.

۷-۳- بهره برداری از شبکه ماهواره‌ای احوازنا توسط گروهک الاحوازیون برای نشر رسانه‌ای اهداف و برنامه‌های خود.

۴- تحکیم وحدت ملی

تلاش برای یکسان‌سازی صفوف مردم به ویژه در میان جناح‌های ملی اهوازی از طریق احترام

به تمام دیدگاه‌ها، اندیشه‌ها و روش‌های پیگیری شده توسط نیروهای ملی اهوازی در مقابله با اشغالگری ایران.

ب) تلاش برای تحکیم روابط بین گروه‌های الاحوازی از طریق اقدام مشترک

- ۱- اجتناب از خیانت و شک و تردید.
- ۲- تلاش برای ایجاد کنفرانس ملی براساس مشارکت دموکراتیک برای همه جناح‌های اهوازی که معتقد به اقدام جمعی ملی هستند.
- ۳- حمایت از کلیه پروژه‌های ملی صادقانه برای اتحاد صفوف الاحوازی. (قاسمی و منتظری، ۱۳۹۷: ۱۸۴).

نحوه تشکیل گروه‌های تروریستی مخفی جیش العدل در کشور

جیش العدل که بزرگ‌ترین گروه معاند اهل سنت ج.ا.ایران به شمار می‌رود، یک گروه تروریستی مسلح در جنوب شرقی ایران و جنوب غربی پاکستان است که در سال ۱۳۹۱ توسط اعضای سابق گروه تروریستی جندالله، تشکیل شده است. رهبری این گروهک بر عهده شرور عبدالرحیم ملازاده معروف به صلاح‌الدین فاروقی است. البته در بین اشرار و قاچاقچیان منطقه، وی به محمد ظاهر بلوچ (محمد جان تنیده نارویی) نیز شناخته می‌شود. (کلانتری، ۱۴۰۳: ۸۰)

سران گروهک تروریستی جیش العدل با حمایت فکری سرویس‌های اطلاعاتی برخی کشورهای عربی منطقه برای جبران ناکامی‌ها و همچنین جلوگیری از تلفات نیرویی در اعزام تیم به داخل کشور، بر آن شدند با جذب هسته‌های مخفی، طرح‌های تروریستی را در کشور به اجرا در آورند. گروهک از بین جوانان بلوچ عضو جماعت تبلیغی، افراد بیکار و بزهدار، قاچاقچیان محلی و... به بهانه جهاد در راه خدا و پرداخت حقوق ماهیانه و... اقدام به جذب نیرو می‌کند. پس از آن برای مدت کوتاهی آنها را برای گذراندن دوره‌های آموزشی در پایگاه گروهک، به پاکستان اعزام می‌کنند. پس از اتمام دوره آموزشی با رعایت ملاحظات حفاظتی (برای شناسایی نشدن افراد) مجدداً آنها را به کشور باز می‌گردانند. این افراد زمان اجرای طرح‌های تروریستی از سوی نماینده گروهک، فراخوان، سازماندهی، تجهیز و نسبت به چگونگی اجرای طرح توجیه و به محل ماموریت اعزام می‌شوند.

تهدیدات بالقوه گروهک جیش العدل

در حوزه امنیتی شامل:

- ۱- خرید سلاح و مهمات دور برد و تجهیزات انفجاری پیشرفته.
- ۲- افزایش ارتباط گروهک با گروهک‌های تروریستی مانند طالبان و القاعده و دریافت کمک از آنها
- ۳- تشکیل گروه‌های تروریستی در داخل از طریق جذب عناصر سفید.
- ۴- تقویت ارتباطات با سرویس‌های اطلاعاتی و نیروهای امنیتی پاکستان.
- ۵- شناسایی فرماندهان و نیروهای نظامی استان و طرح ریزی برای ترور آنها.
- ۶- ترور چهره‌های مذهبی شیعه و سنی با هدف ایجاد جنگ مذهبی در داخل.
- ۷- نفوذ در مقرهای نظامی برای کسب اخبار و اطلاعات.
- ۸- انجام سلسله اقدامات ضد امنیتی (بمب‌گذاری، ربایش تیراندازی و...) و تروریستی (ترور عملیات انتحاری و...) در عمق استان همزمان در چند شهر در راستای برنامه سرویس‌های اطلاعاتی حامی خود.
- ۹- استفاده از ریزپرنده‌ها برای انجام عملیات‌های انتحاری و بیوتروریستی علیه مقرهای نظامی. (اکرمیان، ۱۳۹۹: ۱۱۴).

در حوزه سیاسی شامل:

- ۱- خدشه‌دار کردن روابط ایران و پاکستان از طریق دستگیری عوامل اطلاعاتی مرتبط با ج.ا.ایران در خاک پاکستان و تحویل آنها به نیروهای اطلاعاتی پاکستان به عنوان جاسوس.
- ۲- تحویل پهبادهای اطلاعاتی ساقط شده ج.ا.ایران در مناطق مرزی به نیروهای اطلاعاتی پاکستان و حساس کردن مقامات پاکستان نسبت به اقدامات ج.ا.ا. در پاکستان.
- ۳- ربایش و تحویل برخی عناصر مرتبط با احزاب و گروهک‌های مبارز مخالف پاکستان از کشور و تحویل آنها به نیروهای اطلاعاتی پاکستان.
- ۴- شناسایی و ترور دیپلمات‌های ایرانی مستقر در پاکستان.
- ۵- حمله به کنسولگری و اماکن مربوط به ج.ا.ایران در خاک پاکستان.

در حوزه اقتصادی شامل:

- ۱- حمله به مراکز اقتصادی سیستان و بلوچستان.

۲- اخلال در پروژه‌های خطوط انتقال انرژی از ایران به پاکستان.

۳- اخلال در طرح‌های توسعه دولت در سیستان و بلوچستان.

در حوزه اجتماعی شامل:

۱- ایجاد واگرایی بین مردم منطقه نسبت به حاکمیت.

۲- تشویق یا وادار کردن مردم به نافرمانی‌های مدنی در استان.

۳- تحریک مردم برای سهم‌خواهی از دولت. (اکرمیان، ۱۳۹۹: ۱۱۱)

در حوزه فرهنگی شامل:

۱- تغییر افکار مردم بلوچ استان نسبت به حاکمیت و نظام ج.ا.ا و زمینه‌سازی برای ایجاد واگرایی در استان.

۲- تحریک جمعیت آسیب‌پذیر استان در برپایی اعتراض‌ها، آشوب‌ها و اقدامات مسلحانه در اعتراض به مشکلات.

دکترین عملیاتی و تاکتیکی داعش

بررسی‌های به عمل آمده از نحوه عملکرد داعش در صحنه‌های عملیاتی عراق و سوریه و همچنین تجربیات بخش‌هایی از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران که فعالیت داعش را از نزدیک رصد کرده یا در راستای کمک به دولت‌های عراق و سوریه جهت مقابله با گروهک یادشده فعالیت داشته‌اند حاکی از آن است که این گروهک، فعالیت‌ها و اقدامات عملیاتی و رزمی خود را مبتنی بر اصول مشخصی تحت عنوان عملیاتی و تاکتیکی پیگیری می‌نماید که این اصول به شرح زیر می‌باشد:

۱- نفوذ اطلاعاتی و اشراف اطلاعاتی بر جغرافیا، فرهنگ، ویژگی‌های منابع انسانی و نیروهای دفاعی و امنیتی منطقه.

۲- هسته‌گذاری عوامل در هدف، انجام اقدامات اطلاعاتی، عملیاتی و آمادگی قبل از تهاجم و تصرف احتمالی هدف.

۳- استفاده از امکانات ارتباطی با حداقل امکان ره‌گیری، رازداری و رعایت اصول حفاظت اطلاعاتی

۴- قدرت تشکیلاتی و ساختاری بالا و برخورداری از نظام سلسله‌مراتبی.

۵- برخورداری از رویکرد تهاجمی و غافلگیرانه با اقدامات بی‌رحمانه.

۶- انتخاب مناطق عملیاتی با ویژگی خاص، جمعیتی، قومی مذهبی، نظامی، اقتصادی سیاسی

ژئوپلیتیکی برای پناه گرفتن در مردم و استفاده از همراهی آنها.

- ۷- تحرک زمینی بالا و متکی به خطوط ارتباطی و مواصلاتی.
- ۸- خشونت، رفتار وحشیانه و بهره برداری گسترده از عملیات روانی تأثیرگذار قبل، حین و بعد از عملیات.
- ۹- استفاده گسترده و هدفمند از عملیات سایبری و فضای مجازی.
- ۱۰- فرماندهی و کنترل عملیاتی متمرکز و اجرای عملیات به صورت غیرمتمرکز و استفاده از شیوه‌های رزم ابتکاری.
- ۱۱- تصرف مناطق کلیدی و تأثیرگذار نظامی، امنیتی و اقتصادی به عنوان اولویت عملیاتی.
- ۱۲- پرهیز از رویارویی مستقیم با قدرت نظامی نیروهای دفاعی با انگیزه و مناطق مستحکم حفاظت شده.
- ۱۳- به کارگیری نیروهای تخصصی و عملیاتی مجرب در عملیات نظامی.
- ۱۴- استفاده مؤثر از امکانات مهندسی رزمی در پشتیبانی عملیات نظامی.
- ۱۵- استفاده از گروه‌های کوچک عملیاتی برای تهاجم و عملیات همزمان در چند جبهه با استفاده از اصول غافلگیری و حداقل نیرو (قزوینی، ۱۳۹۷: ۵۹).
- ۱۶- پناه گرفتن در جمعیت همسو و استفاده از آنها برای نفوذ و سپر انسانی.
- ۱۷- تأمین نیازمندی‌های آمادی با اولویت استفاده از امکانات محلی و منطقه‌ای (مهمات سوخت، غذا و غیره).
- ۱۸- اتکا به حمایت‌های تجهیزاتی، مالی، درمانی و سیاسی کشورهای حامی و گروه‌های همسو.
- ۱۹- توجه خاص به آموزش نیروها و بهره‌برداری از توانمندی‌های آموزشی کشورهای حامی و گروه‌های همسو.
- ۲۰- دفاع غیرخطی و غیرثابت و انجام اقدامات پدافندی ابتکاری و ایجاد سد موانع (نورانی، ۱۳۹۳: ۱۷۲).

روش پژوهش

این پژوهش کاربردی می‌تواند مورد استفاده نیروهای مسلح و دولت قرار گیرد. محققین علاوه بر تصویرسازی از وضعیت داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون، اولویت‌بندی و تعیین میزان اهمیت آنها را در چهار حوزه قوت، آ پذیر، اهداف و روش مشخص نموده اند. با توجه به قدمت گروه‌های تروریستی و تداوم آن در حال و آینده، روش پژوهش، تاریخی- توصیفی است. قلمرو زمانی انجام

پژوهش از سال ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۳، قلمرو بهره‌گیری از نتایج تا افق ۱۴۰۷ خواهد بود. قلمرو مکانی این پژوهش مشتمل بر مرزهای ج.ا.ایران است. جامعه آماری شامل فرماندهان نیروهای مسلح در سطح راهبردی و مدیران امنیتی- اطلاعاتی، با بیش از پنج سال سابقه عضویت در حوزه مربوط و اساتید دانشگاهی با مرتبه دانشجویی و بالاتر است. با توجه به ویژگی‌های بیان شده، جامعه آماری کمتر از ۱۰۰ نفر است، به همین دلیل به صورت تمام‌شمار و هدفمند انجام شده است. در این پژوهش از روش‌های گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. جهت تجزیه و تحلیل از روش تحلیل آمیخته (کمی و کیفی) استفاده شده است. پرسش‌نامه ۱۳۵ سوالی (۱۴ سوال هدف، ۲۵ سوال روش، ۵۵ سوال قوت، و ۴۱ سوال آ‌ی‌ب‌پذیری) با استفاده از تکنیک‌های آماری توصیفی و استنباطی و آلفای کرونباخ ۰.۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت، روایی و پایایی آن تأیید شده است. با استفاده از روش‌های کمی آماری توصیفی و استنباطی نظیر جداول و نمودارهای توزیع فراوانی، تحلیل صورت گرفته است.

یه و تحلیل یافته‌های تحقیق

الاحواز یون

موقعیت ژئوپلیتیکی، ژئو کالچر و ژئواستراتژیکی خوزستان و خاک حاصلخیز، همواره مورد طمع استعمارگران و همسایگان بوده، سرویس‌های اطلاعاتی این کشورها در راستای پیشبرد اهداف استعماری خود، ایجاد انشقاق قومیتی، اختلافات مذهبی و تشدید ناامنی را با هدف و غایت تجزیه و استقلال خوزستان در دستور کار قرار داده، ضمن حمایت مالی و معنوی از عناصر متواری و تشکل‌های تجزیه‌طلب مقیم در کشورهای خود، همواره یک جهت اصلی بحران‌های قومی و مذهبی این استان متوجه آنان بوده که حاکی از بهره‌برداری آنان از ظرفیت بالقوه و بالفعل عناصر متواری و تشکل‌های مقیم و جریان‌سازی توسط وابستگان آنان در داخل دارد. کشمکش قومی، ناظر بر وضعیتی است که با طرح تقاضاهای قومی و هویتی توسط گروه قومی در یک کشور و عکس‌العمل منفی دولت در قبال آن خواسته‌ها حادث می‌شود. کشمکش قومی گاهی در نتیجه بهم خوردن توازن و تعادل ارتباطات درون قوم است که منجر به ستیزه درون قومی می‌شود و گاهی نیز در نتیجه بهم خوردن توازن و تعادل ارتباطات با بیرون از قوم، به ستیزه برون قومی منجر می‌شود؛ در هر دو صورت

این درگیری‌ها می‌تواند ناشی از عوامل ذهنی و عینی متعددی باشد. عوامل عینی مانند تعارض بر سر منابع یا بر سر ارزش‌ها، محرومیت و نابرابری، تبعیض قومی و از جمله علل ذهنی می‌توان به احساس محرومیت نسبی، درک آگاهی از تبعیضات قومی، وجود عقاید تعصب‌آمیز قومی و اعتقاد به برتری قومی اشاره کرد معمولاً در این گونه مواقع موضوع مناقشه قومی هرچه که باشد با آغاز کشمکش با موضوعات جدیدی که به صورت ایدئولوژیک‌تر تعریف شده، جایگزین می‌شود.

جیش‌العدل

جنوب شرق ایران به واسطه مشخصه‌ها و ویژگی‌های خاص جغرافیایی، تاریخی، اجتماعی، فرهنگی و قومی خاص خود همواره یکی از مناطق ژئوپلیتیکی و از دیدگاه جغرافیای سیاسی، ناحیه‌ای با ظرفیت واگرایی به‌شمار می‌آید. در سالیان اخیر جنوب شرق ایران شاهد برخی ناامنی‌ها و تحرکات تروریستی توسط گروهک‌های فعال در منطقه با حمایت و پشتیبانی همه جانبه بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بوده، به طوری که کنترل منطقه جنوب شرق دغدغه مسئولین نظام بوده است. برقراری امنیت در ناحیه شرقی ایران با مسأله مرز در این منطقه به شدت گره خورده، هرگونه برنامه‌ریزی امنیتی در جهت برقراری امنیت در این منطقه بدون توجه به مرز و مسایل خاص آن قطعاً بی‌نتیجه خواهد ماند. بر این اساس، بحث امنیت و چالش‌های برقراری آن در منطقه جنوب شرق ایران مستلزم توجه به مسایل گوناگون در حوزه‌های داخلی، خارجی و همچنین توجه به مسایل مرزی؛ به عنوان آخرین حد قلمرو مشکلات داخلی و نقطه شروع مسائل خارجی می‌باشد. بنابراین می‌توان مهم‌ترین چالش‌های فراروی برقراری امنیت در مرزهای جنوب شرقی ایران را که موجب تهدیدات امنیتی در استا‌های شرقی و جنوب شرقی گردیده به شرح زیر برشماری کرد:

۱- عوامل انسانی (اشتراک‌ها و تفاوت قومی و مذهبی، پرا‌ندگی جمعیت و حضور ناپایدار جمعیت‌ها در مناطق مرزی).

۲- عوامل طبیعی (جغرافیای طبیعی و ا‌م‌خشن منطقه و بنیاد زیستی ضعیف).

۳- عوامل اقتصادی (ناهمسانی رفاهی، اختلاف سطح توسعه و تفاوت در آمد و قیمت، کمبود).

۴- عوامل سیاسی (نوع روابط سیاسی دو کشور همسایه، بی‌ثباتی سیاسی، حضور و مداخله کشورهای بیگانه، ضعف شبکه ارتباطی با مرکز حکومت، انزوای جغرافیایی و دوری از مرکز سیاسی، مشکلات مرزی با کشورهای همسایه، تحریکات قومی و مذهبی، تبادلات مرزی غیرقانونی، مثل قاچاق کالا جاده

ابریشم، کریدور شمال و جنوب، گسترش دیوبندی افراطی در ایران، یا به عبارتی، تنش‌های خشونت‌آمیز مذهبی تحت تاثیر آموزه‌های مکتب دیوبندی، ظهور سیونالیسم بلوچ).

داعش

حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳، فرصت و فضای مناسبی را برای حضور و نقش‌آفرینی گروه‌های مسلح و تروریستی مختلف، از جمله گروه‌های مرتبط با القاعده در این کشور به وجود آورد. براین اساس، گروه‌های مسلح مختلفی به‌ویژه در سال‌های پس از ۲۰۰۴ در عراق ظهور کردند که با جذب نیرو و منابع مالی در تلاش بودند که با نیروهای نظامی آمریکایی و نیز نیروهای عراقی مقابله کنند. در همین راستا، شاخه‌های متفاوتی از القاعده در عراق سازماندهی شدند که برجسته‌ترین آنها «جماعت انصارالاسلام» بود که پیش از آن با نام «الاصلاح» شناخته می‌شد و کسانی مانند ابومصعب الزرقاوی و برخی دیگر از عناصر القاعده را که از افغانستان به عراق رفته بودند در خود جای داده بود. این شاخه تروریستی القاعده، از سوی ملافتح کریکار، در دسامبر ۲۰۰۱، در شمال عراق (کردستان) با همکاری و مشورت عناصر و مقامات القاعده تاسیس شد.

بر اساس ادبیات پژوهش و طبق نظر خبرگان، تعداد ۱۳۵ سؤال به شرح زیر مورد تجزیه و تحلیل کمی قرار گرفته است:

- ۱- تعداد ۱۴ هدف به‌دست آمده است: داعش ۵ مورد، جیش العدل ۵ مورد، الاحواز یون ۴ مورد.
 - ۲- تعداد ۲۵ روش به‌دست آمده است: داعش ۹ مورد، جیش العدل ۹ مورد، الاحواز یون ۷ مورد.
 - ۳- تعداد ۵۵ قوت به‌دست آمده است: داعش ۲۴ مورد، جیش العدل ۲۷ مورد، الاحواز یون ۴ مورد.
 - ۴- تعداد ۴۱ آسیب به‌دست آمده است: داعش ۲۳ مورد، جیش العدل ۱۴ مورد، الاحواز یون ۴ مورد.
- وزن‌دهی جدول زیر بر اساس طیف لیکرت در ۵ مرحله است. وزن ۱ معادل خیلی کم، وزن ۲ معادل کم، وزن ۳ معادل متوسط، وزن ۴ معادل زیاد و وزن ۵ معادل خیلی زیاد است. گویه‌های این جدول از تلفیق نظر خبرگان و همچنین گویه‌های مندرج در جدول شماره ۱ که برگرفته از مبانی نظری و ادبیات پژوهش است به‌دست آمده است. با توجه به موارد بالا جدول ۱ تجزیه و تحلیل کمی یافته‌های پژوهش بر اساس نظر خبرگان، مبانی نظری و سئوالات پرسشنامه به شرح زیر می‌باشد:

جدول ۱: تجزیه و تحلیل کمی یافته‌های پژوهش بر اساس نظر خبرگان، مبانی نظری و سئوالات پرسشنامه

ردیف	موضوع	نوع	کد	موضوع	وزن	درجه آزادی	سطح معناداری
اطلاعات	۱.	اطلاعات	۴.۵	تهدید مرزهای کشورهای آسیای میانه و ج.ا.ایران	۱۵	۰.۰۵	
	۲.		۳.۵	دستیابی و تسلط بر منابع عظیم گازی و نفتی منطقه به ویژه ترکمنستان	۱۵	۰.۰۰	
	۳.		۴.۵	ایجاد منابع درآمدی جدید مانند مواد مخدر و فروش معادن	۱۵	۰.۰۵	
	۴.		۴.۵	ایجاد خلافت و امارت مدنظر و تهدید دولت - ملت‌های مسلمان منطقه	۱۵	۰.۰۰	
	۵.		۴.۵	ایجاد ناامنی و انتقال آن به کشورهای منطقه به ویژه در افغانستان	۱۵	۰.۰۵	
	۶.		۴.۵	تیلیغات گسترده و وحشت‌آفرینی و ارباب	۱۵	۰.۰۰	
	۷.		۴	مکان یابی جهت دپوی سلاح و مهمات و استقرار و تاسیس پایگاه	۱۵	۰.۰۵	
رهبری	۸.	رهبری	۴	نفوذ در حاکمیت طالبان	۱۵	۰.۱۳	
	۹.		۳.۵	جذب حداکثری نیرو و تجهیزات نظامی	۱۵	۰.۰۵	
	۱۰.		۴.۵	توسعه سرزمینی با ایجاد مسیر تردد	۱۵	۰.۲۱	
	۱۱.		۴.۵	شبکه سازی در غرب افغانستان	۱۵	۰.۰۵	
	۱۲.		۴.۵	استفاده از پشتیبانی سازمان اطلاعاتی پاکستان	۱۵	۰.۰۳۴	
	۱۳.		۴	ایجاد اتحاد و همبستگی میان گروه‌های تروریستی	۱۵	۰.۰۵	
	۱۴.		۳	حمله به اتباع کشورهای هم‌پیمان طالبان	۱۵	۰.۰۳۶	
توان	۱۵.	توان	۴	آزمایی بودن بخشی از نیروها و عناصر داعش	۱۵	۰.۰۵	
	۱۶.		۴	توان جایجایی سریع با استفاده از خودروهای سبک و تجهیزات مناسب	۱۵	۰.۰۱	
	۱۷.		۴.۵	وحدت فرماندهی و تبعیت از سلسله مراتب	۱۵	۰.۰۵	
	۱۸.		۴.۵	بهره‌گیری از اعتقادات مذهبی نیروها و آماده کردن آنها برای فداشدن	۱۵	۰.۰۲	
	۱۹.		۵	قدرت پنهان شدن در بین مردم سنی مذهب در زمان احساس خطر	۱۵	۰.۰۵	
	۲۰.		۵	داشتن پایگاه اجتماعی بین برخی از عشایر و حامیان رژیم بعث عراق و مخالفان دولت بشار اسد	۱۵	۰.۰۴	
	۲۱.		۴.۵	برخورداری از پشتیبانی تیلیغات رسانه‌ای مناسب با حمایت‌های خارجی	۱۵	۰.۰۵	
	۲۲.		۴.۵	استفاده از اصل غافلگیری به دلیل بی‌تفاوتی نیروهای حریف در استفاده از اطلاعات تاکتیکی	۱۵	۰.۰۱	
	۲۳.		۴.۵	توانایی جذب نیرو از بین ناراضیان از حکومت در کشورهای عراق و سوریه و فریب خوردگان و هواداران ساکن مناطق اشغالی	۱۵	۰.۰۵	
	۲۴.		۳.۵	رعایت کامل اصول حفاظتی و تأمین و ارتباط دادن آن به مبانی عقیدتی	۱۵	۰.۰۴	
	۲۵.		۴	شناخت اطلاعاتی خوب و استفاده مطلوب از جنبه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نظامی صحنه عملیات و محیط تردد	۱۵	۰.۰۵	
	۲۶.		۵	تفویض اختیار کامل عملیاتی به گروه‌های مستقل در کلیه درگیری‌ها	۱۵	۰.۰۱	
	۲۷.		۵	استفاده از فرماندهان با تجربه بختی و چپنی	۱۵	۰.۰۵	
	۲۸.		۵	داشتن انگیزه و روحیه انتحاری و شناخت جغرافیا و فرهنگ منطقه	۱۵	۰.۰۵	
	۲۹.		۳.۵	توانایی در جنگ نرم، عملیات روانی اطلاعاتی و عملیات سایبری	۱۵	۰.۰۰	
	۳۰.		۴.۵	نفوذ کلام و اثرات تبلیغی مبلغان سلفی، فن بیان بالای طلاب و سوءاستفاده از فطرت کودکان و نوجوانان	۱۵	۰.۰۰	
	۳۱.		۴	برخورداری از پشتیبانی مالی قوی از سوی کشورهای به وجود آورنده	۱۵	۰.۰۰	
	۳۲.		۲	مجهز شدن به تجهیزات زرهی، ضد زره، ضد بالگرد و هواپیماها، پرنده‌های بدون سرنشین عمود پرواز و سلاح‌های شیمیایی	۱۵	۰.۰۰	
	۳۳.		۳.۵	توان بهره‌برداری از اختلافات عشیره‌ای اقوام عرب سوریه و عراق	۱۵	۰.۰۱	

ردیف	موضوع	نوع	نوع	نوع	نوع	نوع
ردیف	موضوع	نوع	نوع	نوع	نوع	نوع
۳۴	تاکتیک استفاده از زنان جهادی	۰۰	۱۵	۲.۵	سطح معناداری	
۳۵	استفاده از عملیات ترکیبی، درگیری مسلحانه و عملیات انتحاری	۰۰	۱۵	۴.۵	سطح معناداری	
۳۶	استفاده از منازل مردم برای در امان ماندن از نیروهای نظامی	۰۰	۱۵	۵	سطح معناداری	
۳۷	ترور هدفمند شخصیت‌های سیاسی و فرماندهان مخالف داعش	۰۰	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	
۳۸	منتسب کردن خود به مهاجرین و انصار	۰۲	۱۵	۴	سطح معناداری	
۳۹	آسیب‌پذیر در برابر حملات توپخانه‌ای و هوایی در خارج از مناطق شهری	۰۰	۱۵	۴	سطح معناداری	
۴۰	محدودیت استعداد و ظرفیت‌های لازم برای مواجهه در جنگ کلاسیک	۰۰	۱۵	۳	سطح معناداری	
۴۱	ناتوانی در درگیری‌های طولانی مدت در یک صحنه نبرد	۰۰	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	
۴۲	وابستگی تخصصی در امور ارتباطات، تبلیغات، رسانه‌ها و فناوری ارتباطات با تروریست‌های خارجی	۰۰	۱۵	۲.۵	سطح معناداری	
۴۳	حضور عناصر بعضی در درازمدت سبب ایجاد اختلاف خواهد شد	۰۲	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	
۴۴	طیفی بودن عناصر گروه به بخش‌های مختلف، شامل اعضای آرمانی، ماجراجو، قدرت طلب با انگیزه رهبری، محکومین قضایی سایر کشورها	۰۰	۱۵	۳	سطح معناداری	
۴۵	فقدان عقبه‌های آمادی لازم و کافی و نیاز شدید آمادی به کشورها (ارسال اقلام آمادی توسط هلیکوپترها و هواپیماهای انتلاف)	۰۰	۱۵	۳	سطح معناداری	
۴۶	منفور شدن در افکار عمومی جهانی و نهادهای بین‌المللی	۰۰	۱۵	۴.۵	سطح معناداری	
۴۷	افزایش بی‌اعتمادی اجتماعی نسبت به گروه به‌ویژه در مناطق اشغالی به دلیل فجایع و رفتارهای وحشیانه و وضع قوانین قرون وسطایی	۰۰	۱۵	۴.۵	سطح معناداری	
۴۸	نگاه ابزاری به جامعه زنان و برخورد بسیار خشن با آنان	۰۰	۱۵	۴	سطح معناداری	
۴۹	برداشت انحرافی از دین اسلام	۰۰	۱۵	۴	سطح معناداری	
۵۰	افزایش تدریجی آگاهی مردم در مناطق اشغالی نسبت به اقدامات و شعارهای فریبنده و شعله‌ور شدن موج مخالفت‌های مردم با گروه	۰۰	۱۵	۴	سطح معناداری	
۵۱	محدودیت دسترسی رسمی به منابع تسلیحاتی و نظمی به‌ویژه برای تأمین تجهیزات سنگین و به‌ناچار روی آوردن به قاچاق	۰۱	۱۵	۳	سطح معناداری	
۵۲	خودمختاری و عدم پشتیبانی در تصمیم‌گیری حین عملیات	۰۲	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	
۵۳	فراهم بودن زمینه‌های قومیتی و نفوذپذیری به ویژه در حوزه عراق	۰۱	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	
۵۴	محدودیت در عضوگیری عناصر عملیاتی به سبب عدم توانایی در ایجاد مخفی‌گاه‌های امن برای عناصر خود به‌ویژه در خصوص اتباع خارجی	۰۰	۱۵	۳	سطح معناداری	
۵۵	محدودیت در فعالیت والیان و رهبران به سبب تحت تعقیب بودن علی‌رغم وجود حامیان منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای	۱۵	۱۵	۲.۵	سطح معناداری	
۵۶	زمینه تفرقه‌افکنی، انشقاق و واگرایی با النصره، القاعده و طالبان	۰۰	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	
۵۷	تنوع قومی و نژادی ایجادکننده زمینه‌های نفاق و عدم انسجام	۰۱۶	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	
۵۸	کاهش ظرفیت بهره‌گیری از تعصبات ایدئولوژیک و ارتقاء عربی به سبب ناکامی در تحقق شعارها و آرمان‌ها	۰۵	۱۵	۳	سطح معناداری	
۵۹	آسیب‌پذیری نگرشی و امکان تضعیف ایدئولوژیک رویکردهای داعش از سوی نخبگان و علمای اسلام ناشی از ضعف در عملکرد	۰۵	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	
۶۰	نداشتن منابع مالی دائم و قابل اتکا و محدودیت در جایجایی منابع مالی	۰۵	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	
۶۱	محدودیت در دسترسی به آب‌های آزاد در عراق و افغانستان	۰۲	۱۵	۳.۵	سطح معناداری	

ردیف	موضوع	نوع	وزن	درجه آزادی	سطح معناداری	
۰۶۲	قراردادن مردم اهل سنت منطقه در برابر نظام	اهداف	۳.۵	۱۵	0.05	
۰۶۳	خودنمایی در جامعه جهانی برای دفاع از حقوق بلوچ		۳.۵	۱۵	0.01	
۰۶۴	بی ثبات نشان دادن امنیت منطقه		۳	۱۵	0.05	
۰۶۵	نفوذ اجتماعی و عقیدتی در بین مردمان اهل سنت استان س و ب		۳.۵	۱۵	0.84	
۰۶۶	برقراری یک توازن سیاسی و امنیتی بین خود و نظام ج.ا.ا.		۱	۱۵	0.05	
۰۶۷	استفاده از تجهیزات فنی مثل شنود بی سیمی و ریزبرندها		۳	۱۵	0.01	
۰۶۸	مخبرین دوپل و بلوچ های مرتبط با دستگاه های دولتی و نظامی	دفعات	۳.۵	۱۵	0.05	
۰۶۹	جذب برخی طلاب و مولوی های متعصب دارای تفکرات ضد شیعی		۴.۵	۱۵	0.79	
۰۷۰	جذب قاچاقچیان، بستگان و افراد ناراضی آسیب دیده در داخل کشور		۴	۱۵	0.05	
۰۷۱	جذب برخی از سربازان اهل سنت که در مراکز نظامی خدمت می کنند		۲.۵	۱۵	0.04	
۰۷۲	اعزام عناصر اطلاعاتی خود به داخل کشور برای شناسایی مقرهای نظامی یا مسیرها و ساعات تردد نیروهای نظامی در جاده های مرزی		۳.۵	۱۵	0.05	
۰۷۳	تعامل با سرویس های اطلاعاتی جهان به ویژه پاکستان		۴.۵	۱۵	0.04	
۰۷۴	جذب بلوچ های ایرانی ساکن در پاکستان و تجار ایرانی		۴.۵	۱۵	0.05	
۰۷۵	جذب سایر گروهک های اپوزیسیون خارجی یا تروریستی مخالف نظام، مانند سلطنت طلب ها، منافقین و گروهک های قومی - عربی		۲	۱۵	0.00	
۰۷۶	ارتباط نزدیک با برخی افراد مطرح در القاعده و طالبان		حیثی العمل	۴.۵	۱۵	0.05
۰۷۷	ارتباط با برخی از مسئولان نظامی و نیروهای امنیتی محلی در پاکستان			۴.۵	۱۵	0.04
۰۷۸	حضور در خاک پاکستان و کاهش دسترسی نیروهای امنیتی به آنها			۴.۵	۱۵	0.05
۰۷۹	داشتن نیروهای اطاعت پذیر و اعتقادی			۴	۱۵	0.53
۰۸۰	تامین سلاح و مهمات و تجهیزات انفجاری از پاکستان و افغانستان			۴	۱۵	0.05
۰۸۱	توانایی ساخت بمب و جلیقه انتحاری			۴	۱۵	0.00
۰۸۲	تامین منابع مالی با ایجاد گمرک در مسیر تردد کاروان های قاچاق	۴		۱۵	0.05	
۰۸۳	حضور گروه ها و مولوی های اهل سنت متعصب و واگرا	۴.۵		۱۵	0.05	
۰۸۴	وجود مدارس و مراکز جماعت تبلیغی در استان س و ب	۴		۱۵	0.05	
۰۸۵	حاکم بودن تعصبات قومی و قبیله ای در منطقه	۴.۵		۱۵	0.04	
۰۸۶	حاکم بودن فقر اقتصادی و بیکاری اغلب مردم	۵		۱۵	0.05	
۰۸۷	رواج قاچاق سوخت، مواد مخدر، سلاح و مهمات و کالا در منطقه	۴.۵		۱۵	0.04	
۰۸۸	غالب بودن ترکیب جمعیتی اهل سنت در استان	۴		۱۵	0.05	
۰۸۹	تسلیح غیرمجاز گروهک های بلوچ در منطقه	۴		۱۵	0.00	
۰۹۰	تحریک قومی و مذهبی مردم بلوچ از طریق رسانه های خارجی	۵	۱۵	0.05		
۰۹۱	تلاش سرویس های اطلاعاتی غربی و عربی در راستای ناامن سازی ج.ا.ا. از طریق حمایت از گروهک های معاند	۵	۱۵	0.02		
۰۹۲	رعایت کامل حیطه بندی، جذب محدود و بسته بودن گروه	تعمیر	۳.۵	۱۵	0.05	
۰۹۳	عدم پوشش متمایز و داشتن پوشش مردمی		۴	۱۵	0.00	
۰۹۴	قابلیت همگرایی با سایر گروه های معاند و شرور افغانستان و پاکستان		۴.۵	۱۵	0.05	
۰۹۵	قابلیت جاسوسی و کسب اخبار و اطلاعات از داخل کشور		۲	۱۵	0.00	
۰۹۶	شناخت منطقه جنوب شرق و آشنایی با آداب و رسوم مردم		۵	۱۵	0.05	

ردیف	موضوع	نمره	گروه	وزن	درجه آزادی	سطح معناداری
۰.۹۷	آسیب‌پذیری	۰.۹۷	قابلیت ایجاد ناامنی از طریق انجام اقدامات ضدامنیتی، نظیر ترور، بمب‌گذاری، آدم‌ربایی، راه‌بندی و غیره در هر نقطه از استان	۳.۵	۱۵	0.02
۰.۹۸		توانایی ایجاد تفرقه بین گروه‌های مذهبی شیعه و سنی از طریق تحریک گروه‌های تندروی بلوچ در داخل	۳	۱۵	0.05	
۰.۹۹		دسترسی آسان و بی‌قیدوشرط رسانه‌های غربی به رهبر گروهک در زمان شروع معدوم (مالک) و پوشش خبری از اقدامات وی	۴	۱۵	0.00	
۰.۱۰۰		برخورداری از توان جسمی و روحی قوی	۴.۵	۱۵	0.05	
۰.۱۰۱		عدم استقرار در مکان ثابت و پادگانی	۴	۱۵	0.00	
۰.۱۰۲		رعایت کامل حیطه‌بندی در جذب و امور اطلاعاتی و عملیاتی	۳.۵	۱۵	0.05	
۰.۱۰۳		عدم توان حضور یا استقرار بلندمدت در مناطق مرزی	۴	۱۵	0.00	
۰.۱۰۴		پراکندگی بیشتر نیروها به دلیل عدم توانایی نگهداری تمام نیروها در پایگاه‌های گروهک برای مدت طولانی	۳.۵	۱۵	0.05	
۰.۱۰۵		اختلاف فکری و عملی بین گروهک‌های معاند و اشرار	۴	۱۵	0.00	
۰.۱۰۶		داشتن نابسامانی‌های خانوادگی اعضاء گروهک	۳.۵	۱۵	0.05	
۰.۱۰۷		مزدور بودن بیشتر نیروهای گروهک	۳.۵	۱۵	0.13	
۰.۱۰۸		متکی بودن ساختار و موجودیت گروهک به تعداد خاصی از سران	۳.۵	۱۵	0.05	
۰.۱۰۹		همکاری بیشتر سران طوایف بلوچ و نیروهای بومی با نیروهای امنیتی و اطلاعاتی برای مقابله با گروهک‌های تروریستی و ایجاد امنیت	۳.۵	۱۵	0.21	
۰.۱۱۰	بی‌انگیزگی برخی عناصر گروهک و تمایل آنها به تسلیم	۳.۵	۱۵	0.05		
۰.۱۱۱	توان نظامی پایین و آسیب‌پذیری بالا در درگیری مستقیم و طولانی مدت با نیروهای امنیتی ج.ا.ا در مناطق مرزی	۴	۱۵	0.03		
۰.۱۱۲	تفرق از رهبر گروه به دلیل اقدامات تروریستی نزد افکار عمومی	۴	۱۵	0.05		
۰.۱۱۳	نداشتن سازمان و تشکیلات منسجم و نداشتن رهبری و فرماندهی واحد	۳.۵	۱۵	0.036		
۰.۱۱۴	نداشتن پشتیبانی مالی قوی در منطقه	۳.۵	۱۵	0.05		
۰.۱۱۵	نداشتن مکان مناسب برای جمع‌آوری نیرو در آن سوی مرز	۴	۱۵	0.01		
۰.۱۱۶	موضع گرفتن برخی از مولوی‌ها علیه آنها	۴	۱۵	0.05		
۰.۱۱۷	اهداف	۰.۱۱۷	مبارزه برای آزادی مردم و سرزمین اهواز از اشغال پارسیان و ج.ا.ایران برای بازپس‌گیری حاکمیت، استقلال و حقوق خود	۲	۱۵	0.02
۰.۱۱۸		ساختن دولت عربی بر اساس نظام دموکراتیک جمهوری پارلمانی	۵	۱۵	0.05	
۰.۱۱۹		ایجاد نهادها، احزاب، قانون اساسی، اتحادیه‌ها و انجمن‌ها و تبادل قدرت به روش مسالمت‌آمیز و بر اساس انتخابات آزاد	۲	۱۵	0.04	
۰.۱۲۰	اجرای گسست مذهبی با اهداف قوم‌گرایانه و تجزیه‌طلبانه	۲	۱۵	0.05		
۰.۱۲۱	روش	۰.۱۲۱	دیدار با هواداران و هسته‌های مخفی در قالب جلسات قرآنی زنانه	۴	۱۵	0.01
۰.۱۲۲		تشکیل ائتلاف فریاد پنهان توسط گروهک‌های تجزیه‌طلب	۲.۵	۱۵	0.05	
۰.۱۲۳		دعوت از مردم عرب خوزستان به انجام تظاهرات و اعتراض دسته‌جمعی	۳.۵	۱۵	0.04	
۰.۱۲۴		حمایت از ناآرامی‌ها و اغتشاشات در استان خوزستان	۴.۵	۱۵	0.05	
۰.۱۲۵		نفوذ در برخی نهادهای انقلابی، نظیر بسیج، کانون‌های فرهنگی مساجد	۵	۱۵	0.01	
۰.۱۲۶		مشارکت در مراسمات ملی و مذهبی باهدف نزدیک شدن به برخی افراد شاخص در حوزه نظامی، سیاسی	۱.۵	۱۵	0.05	

ردیف	مؤلفه	نوع	گروه	وزن	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۲۷	قوت	توانایی	ترویج وهابی گری و سلفیت در خوزستان	۱.۵	۱۵	0.05
۱۲۸			حمایت و پشتیبانی مالی گسترده کشورهای عربی از گروهک	۳.۵	۱۵	0.00
۱۲۹			بهره‌مندبودن از فضای مجازی و رسانه‌های اجتماعی قدرتمند	۳	۱۵	0.016
۱۳۰			توانایی در همراه نمودن جوانان به ویژه در حوزه تبلیغات و شعارنویسی	۱.۵	۱۵	0.05
۱۳۱			نفوذ در بین اقشار عرب و توانایی در همراه ساختن آنها	۲	۱۵	0.05
۱۳۲	آسیب‌پذیری	نداشتن	عدم تشکیل یک کانون متحد و کامل جهت اقدامات و فعالیت‌های خود	۴.۵	۱۵	0.05
۱۳۳			عدم بهره‌مندی از جغرافیای مناسب در استان خوزستان	۳	۱۵	0.02
۱۳۴			از دست دادن پایگاه مردمی در اغلب مناطق خوزستان	۳.۵	۱۵	0.05
۱۳۵			نداشتن فضای فعالیت کافی در حوزه خارج از کشور و سهولت حذف فیزیکی عناصر و سرکردگان این گروهک	۳	۱۵	0.01

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

نتیجه‌گیری

در جدول زیر تعداد اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های هر گروه از منظر فراوانی به تفکیک مشخص شده است.

جدول ۲: فراوانی اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های گروه‌های معاند، تروریستی و ضد انقلاب

مؤلفه	حزب	داعش	جیش‌العدل	الاحواز یون	جمع کل
اهداف	۵	۵	۵	۴	۱۴
روش	۹	۹	۹	۷	۲۵
قوت	۲۴	۲۴	۲۷	۴	۵۵
آسیب‌پذیری	۲۳	۲۳	۱۴	۴	۴۱
جمع کل	۶۱	۶۱	۵۵	۱۹	۱۳۵

الف- میانگین اهداف گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب در حد متوسط به بالاست، یعنی اهداف این گروه‌ها چالش می‌باشد، اما امنیتی نیست و بحران جدی برای امنیت ملی ج.ا.ایران ندارد.
ب- میانگین روش‌های گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب در حد متوسط به بالاست، یعنی روش‌های این گروه‌ها چالش می‌باشد اما امنیتی نیست و بحران جدی برای امنیت ملی ج.ا.ایران ندارد.

پ- میانگین قوت‌های گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب نزدیک به خوب است، یعنی قوت‌های این گروه‌ها چالش جدی محسوب می‌شود، اما امنیتی نیست و بحران جدی برای امنیت ملی ج.ا.ایران ندارد.

ت- میانگین آسیب‌پذیری‌های گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب در حد خوب ارزیابی می‌شود، یعنی سطح آسیب‌پذیری‌های این گروه‌ها بالاست و ج.ا.ایران توان ضربه زدن خوبی به این گروه‌ها دارد.

ترتیب اولویت اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های گروه‌های معاند، ضدانقلاب و تروریستی به شرح زیر است:

الف- به لحاظ اهداف نسبت به ج.ا.ایران: داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون. ب- به لحاظ روش: داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون. پ- به لحاظ قوت: داعش، جیش‌العدل و الاحواز یون. ت- به لحاظ آسیب‌پذیری: جیش‌العدل، داعش و الاحواز یون. با توجه به موارد پیش گفته، ترتیب اولویت گروه‌های معاند، ضدانقلاب و تروریستی براساس اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌ها به صورت کلی عبارتند از: ۱- داعش ۲- جیش‌العدل ۳- الاحواز یون.

اهداف اصلی گروه‌های معاند، ضدانقلاب و تروریستی به شرح زیر است:

هدف مشترک تمام گروه‌های معاند، ضدانقلاب و تروریستی مخدوش نمودن امنیت ملی ج.ا.ایران از طریق مخدوش نمودن تمامیت ارضی، حاکمیت ملی، نافع ملی و ارزش‌های اسلامی است.

اهداف اختصاصی و ویژه هر گروه به شرح زیر است:

الف- گروه الاحواز یون تجزیه طلب هستند و به دنبال استقلال و تشکیل دولت و حکومت جدید هستند.

ب- گروه جیش‌العدل جدایی‌گزین است و به دنبال استقلال و تشکیل دولت و حکومت جدید نیست. این گروه خود را ناجی و پیشران جامعه اهل سنت می‌داند و اظهار می‌دارد که حقوق اهل سنت ایران نادیده گرفته شده، به دنبال استیفای حقوق اهل سنت یا به دنبال گرفتن امتیاز بیشتر برای اهل سنت است، این گروه به دنبال تشکیل دولت مستقل نیست.

پ- داعش به دنبال تشکّل خلافت اسلامی بوده، ج.ا.ایران را مانع اصلی تشکّل این خلافت می‌داند، به همین دلیل به دنبال مقابله جدی و نابودی ج.ا.ایران است.

بر اساس تجزیه و تحلیل به عمل آمده، جدول مقایسه‌ای اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب در یک نگاه به شرح زیر است:

جدول ۳: مقایسه تطبیقی اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های گروه‌های معاند، تروریستی و

ضدانقلاب

اهداف	داعش	جیش‌العدل	الاحواز یون
اهداف	خلافت و امارت و ایجاد ناامنی برای دولت-ملت‌های مسلمان، دستیابی و تسلط بر منابع نفتی و فروش معادن و مواد مخدر	خودنمایی در جامعه جهانی برای دفاع از حقوق بلوچ به منظور قراردادن مردم اهل سنت منطقه در برابر نظام	تشکیل دولت عربی الاحوازی بر اساس نظام دموکراتیک پارلمانی و تحقق به اصطلاح حق مردم عرب اهواز در راستای اهداف قوم‌گرایانه و تجزیه‌طلبانه
روش	شبکه‌سازی برای جذب نیرو و توسعه سرزمینی و مکان‌یابی جهت استقرار نیرو و دپوی سلاح و مهمات و وحشت‌آفرینی	جذب برخی از طلاب و مولوی‌های متعصب و افرادی از میان قاجاقچان و بلوچ‌های ایرانی و تعامل با سرویس اطلاعاتی پاکستان	تشکیل ائتلاف فریاد پنهان با دعوت از مردم عرب خوزستان به انجام تظاهرات و اعتراض دسته‌جمعی و حمایت از ناآرامی‌ها و ترویج وهابی-گری و سلفیت
قوت	وحدت فرماندهی و آرمانی بودن، مجهز شده به سلاح‌های نیمه سنگین، توان نسبتاً بالای عملیات روانی، برخورداری از پشتیبانی مالی بسیار قوی، داشتن انگیزه و روحیه انتحاری موفق به تشکیل حکومت مثلاً در موصل شده است	ارتباط نزدیک با گروهک‌های تروریستی القاعده و طالبان، توانایی ساخت بمب و جلیقه انتحاری، همگرایی مذهبی و قومی با جمعیت دو سوی مرز اجرای عملیات در سطح محلی	برخورداری از حمایت و پشتیبانی مالی گسترده کشورهای عربی و نفوذ در بین اقشار عرب و توانایی در همراه ساختن آنها
آسیب‌پذیری	محدودیت ظرفیت‌های نظامی برای مواجهه با جنگ کلاسیک و طولانی مدت، تروریستی بودن و منفور شدن گروه در نزد افکار عمومی و جهانی، برداشت انحرافی از دین اسلام	عدم توان حضور بلندمدت در مناطق مرزی، عدم مقبولیت گروهک در سطح ملی به دلیل اقدامات تروریستی نزد افکار عمومی و نداشتن سازمان و تشکیلات منسجم	عدم تشکیل یک کانون متحد و کامل و عدم بهره‌مندی از جغرافیای مناسب و از دست دادن پایگاه مردمی به خاطر اقدامات تروریستی عدم حضور عناصر موثر در داخل کشور

مهم‌ترین اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های داعش عبارت است از:

- الف- مهم‌ترین هدف داعش، خلافت و امارت و ایجاد ناامنی برای دولت - ملت‌های مسلمان منطقه و همچنین دست‌یابی و تسلط بر منابع عظیم گازی و نفتی و فروش معادن و مواد مخدر است.
- ب- مهم‌ترین روش داعش، شبکه‌سازی برای جذب نیرو و توسعه سرزمینی و مکان‌یابی جهت استقرار نیرو و دپوی سلاح و مهمات است، همچنین وحشت‌آفرینی و ایجاد اتحاد میان گروه‌های تروریستی از طریق نفوذ در حاکمیت طالبان با حمایت سازمان اطلاعاتی پاکستان.
- پ- مهم‌ترین قوت داعش، داشتن وحدت فرماندهی و آرمانی بودن و قدرت پنهان شدن در بین مردم سنی مذهب و تبلیغات رسانه‌ای مناسب است. سایر قوت‌های داعش عبارت است از: مجهز

شده به سلاح‌های نیمه‌سنگین و اجرای جنگ ترکیبی و شناختی، توان نسبتاً بالای عملیات روانی، استفاده از اصل غافلگیری و رعایت کامل اصول حفاظتی و تأمینی، برخورداری از پشتیبانی مالی بسیار قوی، توانایی جذب نیرو و داشتن انگیزه و روحیه آفندی و انتحاری.

ت- مهم‌ترین آسیب‌پذیری داعش، محدودیت ظرفیت‌های لازم نظامی برای مواجهه با جنگ کلاسیک و طولانی مدت به‌خصوص در خارج از شهر است و همچنین تروریستی بودن و منفور شدن گروه در نزد افکار عمومی و جهانی به‌خاطر برداشت انحرافی از دین اسلام.

مهم‌ترین اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های جیش‌العدل عبارت است از:

الف- مهم‌ترین هدف جیش‌العدل، خودنمایی در جامعه جهانی برای دفاع از حقوق بلوچ و احقاق مطالبات حقوقی اهل سنت به‌منظور قراردادادن مردم اهل سنت منطقه در برابر نظام است.

ب- مهم‌ترین روش جیش‌العدل، جذب برخی از طلاب و مولوی‌های متعصب و افرادی از میان قاجاقچان و بلوچ‌های ایرانی ساکن در پاکستان و همچنین تعامل با سرویس اطلاعاتی پاکستان است.

پ- مهم‌ترین قوت جیش‌العدل، همگرایی و ارتباط نزدیک با گروهک‌های تروریستی القاعده و طالبان و حضور در خاک پاکستان و داشتن نیروهای اطاعت‌پذیر و اعتقادی با توان جسمی خوب است. سایر قوت‌های این گروه عبارت است از: توانایی ساخت بمب و جلیقه انتحاری و توانایی جذب نیرو از بین جمعیت آسیب‌پذیر، وجود مدارس و مراکز جماعت تبلیغی در استان سیستان و بلوچستان، تعصبات قومی و قبیله‌ای و همگرایی مذهبی با جمعیت دو سوی مرز، داشتن پوشش مردمی و آشنایی با جغرافیا و فرهنگ، حاکم بودن فقر اقتصادی و بیکاری، رواج قاجاق سوخت، مواد مخدر، سلاح و مهمات در منطقه.

ت- مهم‌ترین آسیب‌پذیری جیش‌العدل، عدم توان حضور بلندمدت در مناطق مرزی و توان نظامی پایین و آسیب‌پذیری بالا در درگیری مستقیم است. سایر آسیب‌پذیری‌های این گروه عبارت است از: اختلاف بین گروهک‌های معاند و اشرار در اهداف و برنامه‌ها، همکاری بیشتر سران طوایف بلوچ و نیروهای بومی با نیروهای امنیتی و اطلاعاتی ج.ا.ایران، عدم مقبولیت گروهک به‌دلیل اقدامات تروریستی نزد افکار عمومی و نداشتن سازمان و تشکیلات منسجم.

مهم‌ترین اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و آسیب‌پذیری‌های الاحواز یون عبارت است از:

- الف- مهم‌ترین هدف الاحوازیون، تشکیل دولت عربی الاحوازی بر اساس نظام دموکراتیک پارلمانی و تحقق حق مردم عرب اهواز در راستای اهداف قوم‌گرایانه و تجزیه‌طلبانه است.
- ب- مهم‌ترین روش الاحوازیون، تشکیل ائتلاف فریاد پنهان با دعوت از مردم عرب خوزستان به انجام تظاهرات و اعتراض دسته‌جمعی و حمایت از ناآرامی‌ها، مثل بحران کم‌آبی و ترویج وهابی‌گری و سلفیت در خوزستان است.
- پ- مهم‌ترین قوت الاحوازیون، برخورداری از حمایت و پشتیبانی مالی گسترده کشورهای عربی و نفوذ در بین اقشار عرب و توانایی در همراه ساختن آنهاست.
- ت- مهم‌ترین آسیب‌پذیری الاحوازیون، عدم تشکیل یک کانون متحد و کامل و عدم بهره‌مندی از جغرافیای مناسب در استان خوزستان و از دست دادن پایگاه مردمی به‌خاطر اقدامات تروریستی است.

پیشنهاد‌های اجرایی:

- ۱- به‌منظور جلوگیری از تردد سازماندهی شده و هدفمند تروریست‌ها، طرح انسداد مرزها به‌خصوص مرزهای شرقی با همکاری وزارت کشور و نیروهای مسلح سریعاً انجام شود.
- ۲- در سطح ملی، ستاد مرکزی مرکب از اطلاعات سپاه، اجا، نیروی قدس جهت مقابله با سازماندهی گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب مشخص و به‌صورت مجازی تحت فرماندهی واحد سازماندهی شود.
- ۳- برای جلوگیری از تقویت ساختار و مهار جیش‌العدل، پیمان امنیت دو جانبه با ارتش و سازمان امنیتی ISI پاکستان منعقد شود، ج.ا.ایران و پاکستان دارای تهدید مشترک تروریسم هستند که از خاک دو کشور علیه امنیت دو کشور استفاده می‌کنند، لذا با انعقاد تفاهم‌نامه دو جانبه می‌توان مانع از سازماندهی و تجمع این گروه‌ها شد.
- ۴- برای جلوگیری از تقویت ساختار داعش، پیمان امنیت منطقه‌ای چند جانبه با کشورهای آسیای میانه و اروپایی منعقد شود، داعش تهدید مشترک امنیت جهانی است و ج.ا.ایران بیشترین سهم را در مهار و کنترل داعش داشته است. آمریکا بیشترین سهم را در سازماندهی داعش علیه جبهه مقاومت داشته است.
- ۵- برای جلوگیری از توسعه ساختار داعش از طریق تعامل با طالبان، پایگاه‌ها و مقرهای داعش

شناسایی و با هماهنگی افغانستان نسبت به جمع آوری آن اقدام شود. همچنین از طریق لشکر فاطمیون نسبت به شناسایی محل تجمع آنها و برهم زدن سازماندهی و ساختار آنها اقدام شود.

۶- برای ممانعت از سازماندهی مجدد الاحواز یون و جلوگیری از تشکیل یک کانون منسجم، متحد و سازماندهی شده، پیمان امنیت چندجانبه با کشورهای عربی و اتحادیه عرب، به خصوص عربستان منعقد شود. از طریق مجاری دیپلماتیک تلاش شود که نام این سازمان در لیست گروه‌های تروریستی قرار گیرد.

منابع

الف) منابع فارسی

۱. اکرمیان، سید محمدحسین و حسین زاده، محمدعلی (۱۳۹۹)، تحلیل گفتمان ضد امنیتی گروهک تروریستی جیش العدل در سیستان و بلوچستان، آفاق امنیت، دوره ۱۳، شماره ۴۷، ص ۸۱-۱۱۴.
۲. اختیاری امیری، رضا و علویان، مرتضی و ولی نتاج، عالمه، مطالعه تطبیقی گروه‌های تروریستی القاعده و داعش، (۱۳۹۹)، فصلنامه شماره ۳ مطالعات بنیادین کاربردی انقلاب اسلامی، (ص ۵۷-۲۴)
۳. بیات، جلیل، (۱۳۹۸)، تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر دگرگونی ماهیت گروه‌های تروریستی (با تأکید بر داعش و القاعده)، فصلنامه شماره ۴۴ آفاق امنیت، (ص ۱۴۵-۱۲۶).
۴. حدیث اقبال، (۱۳۹۷)، تبیین خواستگاه‌های شناختی و ترسیم مدل ذهنی گروه تروریستی داعش، فصلنامه شماره ۲۴ پژوهش‌های راهبردی سیاست، (ص ۲۷۵-۲۴۵).
۵. خلیلی، رضا، و دست‌افشان، سلمان، (۱۳۹۹)، چارچوبی برای سنجش عوامل و زمینه‌های گرایش به گروه‌های تروریستی، فصلنامه شماره ۸۸ مطالعات راهبردی، (ص ۳۲-۷).
۶. خلیلی، رضا و نصری، قدیر و دست‌افشان، سلمان، (۱۴۰۰)، عوامل و زمینه‌های گرا به گروه‌های تکفیری؛ بررسی موردی مناطق جنوبی استان کرمان، فصلنامه شماره ۳۸ پژوهش‌های راهبردی سیاست، (ص ۴۲-۹).
۷. سام‌دلیری، کاظم و داوند، محمد، (۱۳۹۹)، الگوهای رفتاری گروه تکفیری- تروریستی داعش در حوزه دفاعی-امنیتی ج.ا.ایران تا ۱۴۰۴، فصلنامه شماره ۳۶ امنیت ملی.
۸. عبد الله خانی، (۱۳۹۶)، تروریسم شناسی، تهران، موسسه فرهنگی مطالعات و پژوهشات.
۹. عبدی، هوشنگ، (۱۴۰۱)، آیین رزم گروه‌ها و جریان‌ات ضد انقلاب، مرکز مطالعات و تدوین آیین نامه‌های رزمی نرسا.
۱۰. قاسمی، رعنا و واسعی، هادی و منتظری، سید سعیدرضا، (۱۳۹۷)، تکفیر در اسلام و رویکرد انقلاب اسلامی به گروه‌های تروریستی معاصر، فصلنامه شماره ۳ پژوهش‌های انقلاب اسلامی، (ص ۱۸۴-۱۶۷).
۱۱. قزوینی، یاسر (۱۳۹۷)، داعش، هویت، تاریخ، رسانه، تهران، نشر نگارستان اندیشه.

۱۲. کلانتری، نصرالله، (۱۴۰۳)، مقایسه الگوی سازمان‌دهی گروه‌های معاند، تروریستی و ضدانقلاب و کشف آسیب‌پذیری آنها، تهران، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس شهید سپهبد حاج قاسم سلیمانی.
۱۳. مصلی‌نژاد، عباس، (۱۳۹۹)، سیاست‌گذاری ایران در برابر گروه‌های تروریستی و بحران‌های منطقه‌ای، فصلنامه شماره ۶۰ بین‌المللی ژئوپلیتیک، ص ۳۱۰-۳۳۳.
۱۴. نورانی، سید مهدی (۱۳۹۳)، داعش، تهران، نشر شهید کاظمی.

(ب) منابع لاتین

15. Gablinger, Tamar (2010). **The Religious Melting Point: On Tolerance, Controversial Religions and The State**. Germany: Tectum Verlag. pp. 15-16.
16. Robbins, Stephen P. (2019). **Organisational behaviour: global and Southern African perspectives**. Cape Town, Pearson Education South Africa.
17. Rumpf, Clemens M.; Lewis, Hugh G.; Atkinson, Peter M. (2017). "Population vulnerability models for asteroid impact risk assessment".
18. **VULNERABILITY English Definition and Meaning**". Lexico Dictionaries -(2021); Archived from the original on January 18.